

Алматы қаласының Инновациялық техникалық колледжі

БЕКІТЕМІН
Директордың оқу-әдістемелік ісі
жөніндегі орынбасары
Ф.В.Буркутбаева
«15» сәуір 2020 ж.

ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ ПӘНІ БОЙЫНША
ЕМТИХАНДЫҚ БАҚЫЛАУ ЖҰМЫСЫНА (ЭССЕ)
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАР
(қазақ бөлімінің 1-курс білім алушылары үшін)

Анықтамасы

Эссе дегеніміз (фр. тіл. Essai–тәжірбие, лат.т. exagium–кұрау) – философиялық, әдеби, тарихи, публицистикалық, әлеуметтану, саяси және тағы басқа саладағы ғылыми емес, автордың жеке көзқарасын білдіретін прозалық мәтін. Эссе жазылу мақсатына қарай оған қойылатын талаптар да әртүрлі болады. Эссе жазушы мақсатқа сәйкес эссе түрінің талаптарын сақтап отырып жазады.

Эссенің қатаң түрде жоспарға негізделуі міндетті емес.

Эссе жеке көзқарас, сараптама, дәлелдемелерге негізделеді.

Эссенің мақсаты – эссе жазушының өзіндік көзқарасын, сыни ойын жетілдіру, ұстанымын дәлелді бекіту үшін жан-жақты білім алып, ақпараттық қарулану, тақырыпты ашуда метатанымдық білігін тиімді қолдану, шығармашылық қабілетін шыңдау, ой жүйелілігін реттеу, жазу түрлеріне қарай жазу тәсілдерін таңдай біліп, эссе түріне қарай жазу стилін сақтау, ой жүйесінің бірізділігін сақтаудағы сөз оралымдарын тиімді қолдану, шығармашылық жазбаларда сөздік қорының байлығын дамыту, талдау жұмыстарында қажетті термин сөздерді тиімді қолдану.

Бағалау мақсаты: білім алушылардың оқу үдерісінде алған білімі мен білігін анықтау.

Емтихан жұмысының сипаттамасы

Жазбаша емтихан жұмысы – эссе.

Оқушылар берілген тақырыптардың ішінен біреуін таңдайды. Жазылған эссе жұмысы жалпы 20 балмен бағаланады. Оқушылар өздері таңдаған тақырып бойынша эссе көлемі 200-250 сөзден тұратын эссе жазады. Оқушылар шимай парақты қолдана алады. Емтихан жұмысы оқушылардың таңдаған тақырыптарына сәйкес жүйелі және сенімді түрде аргументтер /қарсы аргументтер, дәлелдер келтіре отырып эссе жаза алу қабілеттерін бағалайды. Емтихан уақытында әдебиет хрестоматиясы, тақырыпқа қатысты көркем әдебиеттер, мақал-мәтел, қанатты сөздер кітаптарын пайдалануға рұқсат етіледі.

Емтихан жұмысының құрылымы:

Эссе – 200-250 сөз

- Кіріспе – 50 сөз
- Негізгі бөлім – 100-110 сөз
- Қорытынды – 40-60 сөз

Эссенің құрылымы:

- 1.Кіріспе (білім алушының мәселеге қатысты қысқа тезис түрінде беріледі)
- 2.Негізгі бөлім (тезистер «келісемін», «жақтаймын» және/немесе «келіспеймін», «қарсымын» деген аргументтермен немесе өз пікіріне дәйекті дәлелдер келтірумен негізделуі мүмкін. Аргументтер – бұл фактілер, қоғамдағы құбылыстар, оқиғалар, тіршілік жағдайлары мен тәжірибелер, ғылыми дәлелдемелер, ғалымдардың пікірлеріне сілтемелер және т.б. Әр тезиске қатысты кем дегенде екі аргумент келтірген жөн).
- 3.Қорытынды (білім алушы кіріспе, негізгі бөлімде айтылғандардың мәні мен мағынасын қорытындылайды).

Эссе жазу барысында келесілерді ескеру қажет:

1. Кіріспе мен қорытындыда көтерілген мәселеге ерекше назар аударады (кіріспеде мәселе анықталады, қорытындыда ой түйінделеді);
2. Абзацтарды азат жолдан бастап, бір-бірімен логикалық түрде байланыстыра отырып, жұмыстың тұтастығына қол жеткізуде;
Баяндаудың эмоциялы, экспрессивті стильде болуын.

Эссе жазуға қойылатын талаптар

Эссе – пәнді баяндау немесе анықтау бола алмайтын және бәр мәселенің немесе оның нақты себептері бойынша өзіндік түсінік-пікірі мен әсерін білдіретін шағын көлемде еркін құрылған прозалық шығарма. Эсседе мәселеге кең көлемде талдау жасалмайды. Ол бір нәрсе туралы жаңаша, субъективті сөзбен айшықтап ұсынылады, шығарма философиялық, тарихи-биографиялық, публицистикалық, әдеби-сыни, ғылыми-көпшілік немесе таза беллетристикалық сипатта болуы мүмкін.

Эссенің мақсаты - шығармашылық ойлауды және өзінің жеке ойын өз бетінше дамыту сияқты дағдылардан тұрады, өйткені эссе мазмұнында бірінші кезекте, автордың жеке басы, оның дүниетанымы, сезімі бағаланады. Эссе жазу оқушыларға ойларын нақты және байланыстың себеп-салдарын анықтауға, тиісті мысалдармен тәжірибені суреттеуге, өзінің қорытындысын жазуға мүмкіндік береді.

Эссе құрылымы оған қойылатын талаптармен анықталады:

-проблема бойынша эссе авторының пікірі қысқаша тезис ретінде баяндалады;
-пікір дәлелдемелермен бекітілуі тиіс, сондықтан тезистен кейін аргумент келеді. Аргумент - қоғамдық өмірдің фактілері, құбылыстары, оқиғалары, өмірлік жағдаяттар мен өмірлік тәжірибелер, ғалымдардың пікіріне сілтеме және т.б. Әрбір тезиске екі аргументтен келтірген дұрыс: бір аргумент сендірмейтін аргумент сияқты, ықшамдылық пен бейнелікке бағдарланған, жанрда орындалған, баяндалған үш аргумент <<ауырлау>> болуы мүмкін.

Сол себепті, эссе айналмалы құрылымнан тұрады (тезистер мен аргументтердің саны тақырыпқа, тандаған жоспарға, ойды дамыту логикасына байланысты).

-кіріспе

-тезистер, аргументтер

-тезистер, аргументтер

-тезистер, аргументтер

-қорытынды

Кіріспе мен қорытынды проблемаларға назар аудартуы тиіс (кіріспеде ол айтылады, қорытындыда автордың пікірі түйінделеді). Оқушылардың эсеге сезімдіктің, айқындылықтың, көркемдіктің тән екенін түсінгендері маңызды. Сонымен қатар, эсседе сленгтерді шаблон фразаларды, сөздерді қысқартуды, тым жеңіл ойларды қолданбағандары дұрыс. Эссе тілі түсінікті болуы тиіс. Эссе жазудың формалды ережелерінің ішінен, тақырыптың болуын атап көрсетуге болады. Эссенің ішкі құрылымы еркін болуы мүмкін. Бұл жазба жұмысының кіші формасы болып табылады, соңында қорытындыны міндетті түрде қайталау талап етілмейді, ол негізі мәтінге немесе тақырыпқа енгізілуі мүмкін. Дәлелдеме мәселелердің тұжырымдалуын жүйелейді, Мәселелерді тұжырымдау соңғы қорытындымен сәйкес келуі мүмкін. Оқушылар эссе жазу кезінде неғұрлым типтік қателерін білуі тиіс.

Жалықтыратын алғысөз. Жеткіліксіз бөліктер. Қызықты эссе қорытындысын мысалдарсыз санамалау арқылы берсе ұтылып қалады. Ұзақ сөйлемдер. Ұзақ сөйлемдер автордың дұрыстығын көрсетпейді. Қысқа сөйлемдер үнемі жақсы әсер қалдырады. Ең жақсысы, ұзақ сөйлемдерді қысқа сөйлемдермен алмастырып отыру. Ғылыми терминдерді, энциклопедиядан сөздерді пайдалану оқырманның назарын аударады, эссенің мән-мағынасын кемітеді.

Емтиханда жазылатын эссе түрі Академиялық эссе

Қорытынды аттестаттау емтихан болғандықтан, жазба жұмысы **Академиялық эссе** түрі бойынша жазылады. Академиялық эссе ұзақ және қысқа мерзімді қамтиды.

Зерттеу жұмыстарына **ұзақ мерзімді академиялық эссе** тән. Ұзақ мерзімді академиялық эсеге кеңейтілген эссе түрі жатады. Оқушы қызығушылығымен таңдап алған тақырыбына зерттеу жүргізеді. Зерттеу 1- 1,5 жыл мөлшерін қамтуы мүмкін.

Қысқа мерзімді академиялық эссе білім алушының оқыған, талдаған, сараптаған білімін бағалау үшін беріледі. Қысқа мерзімді академиялық эссе емтиханға бөлінген уақытта орындалады. Академиялық эссе кез келген пәндер: жаратылыс, гуманитарлық, тіл, әдебиет бойынша жазылады. Әр пән функционалдық міндетіне сәйкес білім алушының білім нәтижесін бағалауға бағыттайды. Ана тілі мен әдебиеті пәндерінің қорытынды аттестаттау емтиханында **әдеби эссе** жазады.

Әдеби эссе – эссе түрлерінің ішіндегі ең күрделісі. Ол жазылу мақсатына қарай **әдеби-талдау эссе, әдеби-сыни эссе, әдеби-синтез эссе, әдеби-дәлелдеме эссе, әдеби-салыстырмалы эссе, әдеби-шығармашылық эссе** болып бөлінеді. Әдеби эссенің әр түрінің жазу әдістері бар. **Әдеби-талдау эссені** туындыға талдау жасай отырып жазады. **Әдеби-сыни эсседе** автор көзқарасына, автор бейнесіне, автор үлесіне сыни көзқарасын, пікірін білдіріп жазады. **Әдеби-синтез эсседе** бір тақырыптың бірнеше туындыдағы көрінісін талдай келе, шешім шығарады. Шешіміне талдау жүргізе отырып, қорытындыға келеді. **Әдеби-дәлелдеме эсседе** өз ұстанымын көрсете отырып, аргументтер арқылы дәлелдеп жазады. **Әдеби салыстырмалы эсседе** туындыны басқа туындымен және сол туындыдағы кейіпкерлерді, оқиғаны салыстыра отырып, талдап жазады. **Әдеби-шығармашылық эсседе** көркем туындыдағы оқиғаны өз шығармашылығымен оқиға тудырып және кейіпкер рөліне еніп немесе оқиға уақытына, мекеніне түсіп, сезімін, ойын, жай-күйін баяндап, сипаттап, суреттеп жазады.

Әдеби эссенің әр түрінің мақсаты, жазылу ерекшеліктері бар. Мақсат, жазылу ерекшеліктері эссе тақырыптары арқылы айқындалады. Мысалы:

- *«Мұхтар Әуезовтің «Көксерек» повесіндегі тосын және қатыгез эмоцияларды автордың оқырманына жеткізу тәсілдерін талдап жаз».* Әдеби-талдау эссе автордың тосын және қатыгез эмоцияларды жеткізу үшін қолданған тәсілдерін тауып, талдап жазылады.
- *«Мұхтар Әуезов «Көксерек» повесіндегі тосын және қатыгез эмоцияларды оқырманына қаншалықты әсерлі жеткізе алды?»* Әдеби-сыни эссе автордың тіл шеберлігіне сыни бағасын бере отырып жазылады.
- *«Тосын және қатыгез эмоциялардың М.Әуезовтің «Көксерек» повесі және әлемдік әдеби туындылардағы көрінісі».* Әдеби-синтез эсседе бірнеше

туындылардағы тосын және қатыгез эмоциялардың берілуін талдай келе, өзіндік бағасын шығарады, көзқарасы тұрғысынан шығарылған бағасына талдау жүргізеді.

• Мұхтар Әуезовтің «Көксерек» повесіндегі тосын және қатыгез эмоциялар оқырман психологиясына кері әсер ете ме? Әдеби дәлелдеме эсседе білім алушы өз позициясын /ұстанымын/ танытады. Позициясын аргументтер арқылы дәлелдеп жазады. Аргумент келтіруде Мұхтар Әуезовтің «Көксерек» повесімен ғана шектелмей, неғұрлым өзге дереккөздерден аргументтер келтірген сайын, соғұрлым эссе бағасы жоғарылайды.

• «Мұхтар Әуезовтің «Көксерек» повесіндегі Құрмашсың. Жоғалып кеткен Көксеректі күтпеген сәтте кездестірдің. Көксерек саған қарсы шауып, сен жараландың. Осы сәттегі сезіміңді сипаттап жаз. Әдеби-шығармашылық эссе жазуда Құрмаш рөліне енеді, сезімін, жайкүйін сипаттап жазады.

ЭССЕНІ БАҒАЛАУ

Бағалау әдеби эссе түрлерінің барлығын қамтиды, бірақ эссе түріне қарай бағалау критерийінің ішінен сол эссе түріне сәйкесі бойынша ғана бағаланады.

Балл	Сыни ой /Анализ/	Тіл сауаттылығы
9-10	- тақырыпты өте жақсы түсінгенін көрсетеді; тақырыптан еш ауытқымайды; - тезисті(ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа сәйкес өте жақсы қояды; - тезиске қатысты өте жақсы пікір білдіреді (сыни ой, көзқарас); - сыни пікіріне өте жақсы нақты дәлелдер (аргументтер) келтіреді; - анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді өте жақсы талдайды; - әдеби терминдерді, деректерді өте орынды қолданады; - әдеби шығармаға өте жақсы сыни сараптама жасайды; - ойдың логикалық бірізділігін өте жақсы сақтайды; - өз талдауының, сараптауының түйінін өте жақсы қорытындылап, шешім ұсынады.	- эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) өте жақсы таңдайды; стильге қатысты сөздерді өте тиімді пайдаланады; - ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) өте жақсы таңдайды; - тілдің бай сөздік қорын дәл, орынды, өте тиімді қолданады; - оқырманға ерекше әсер беру мақсатында қолданылатын көркем тіл құралдарын өте орынды қолданады; Грамматикалық сауаттылық: 3 қатеге дейін
7-8	- тақырыпты жақсы түсінгенін көрсетеді, тақырыптан ауытқымайды; - тезисті (ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа сәйкес жақсы қояды; - тезиске қатысты жақсы пікір	- эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) жақсы таңдайды; - стильге қатысты сөздерді тиімді пайдаланады;

	білдіреді(сыни ой, көзқарас); • сыни пікіріне нақты дәлелдерді (аргументтер) жақсы келтіреді; • анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді жақсы талдайды; • әдеби терминдерді, деректерді орынды қолданады; • әдеби шығармаға сыни сараптаманы жақсы жасайды; • ойдың логикалық бірізділігін жақсы сақтайды; • өз талдауының, сараптауының түйінін жақсы қорытындылап, шешім ұсынады.	• ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) жақсы таңдайды; • тілдің бай сөздік қорын дәл, орынды, тиімді қолданады; • оқырманға ерекше әсер беру мақсатында қолданылатын көркем тіл құралдарын орынды қолдануға тырысады. Грамматикалық сауаттылық: 7 қатеге дейін
5-6	• тақырыпты қанағаттанарлық деңгейде түсінгенін көрсетеді, тақырыптан біршама деңгейде ауытқиды; • тезисті (ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа сәйкес қояды әлсіз; • тезиске қатысты білдірген пікірі (сыни ой, көзқарас) әлсіз; • сыни пікіріне анализ жасау үшін алған дәлелдері (аргументтер) жеткіліксіз; • автор қолданған тәсілдерді, әдеби терминдерді, деректерді қолдануы өте аз; • әдеби шығармаға қанағаттанарлық деңгейде сыни сараптама жасайды; □ ойдың логикалық бірізділігін қанағаттанарлық деңгейде сақтайды; • өз талдауының, сараптауының түйінін қанағаттанарлық деңгейде қорытындылап, шешім ұсынады.	• эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) қанағаттанарлық деңгейде таңдайды; • стильге қатысты сөздерді біршама тиімді пайдаланады; • қолданған сөз оралымдары (шылау, қыстырма сөздер) ойдың логикалық бірізділігін жеткізуге сәйкестілігі біршама деңгейде; • тілдің бай сөздік қорын біршама дәлдікпен, орынды қолданады; • оқырманға ерекше әсер беру мақсатында қолданылатын көркем тіл құралдары жеткіліксіз. Грамматикалық сауаттылық: 10 қатеге дейін
3-4	• тақырыпты шектеулі деңгейде түсінгенін көрсетеді, тақырыптан шектеулі деңгейде ауытқымайды; • тезисті (ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа шектеулі деңгейде сәйкес қояды; • тезиске қатысты шектеулі деңгейде пікір білдіреді (сыни ой, көзқарас); • сыни пікіріне шектеулі деңгейде	• эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) шектеулі деңгейде таңдайды; • стильге қатысты сөздерді шектеулі деңгейде пайдаланады; • ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) шектеулі деңгейде таңдайды; • <u>тілдің</u> бай сөздік қорын шектеулі

	дәлелдер (аргументтер) келтіреді; • анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді шектеулі деңгейде талдайды; • әдеби терминдерді, деректерді шектеулі деңгейде орынды қолданады; • әдеби шығармаға шектеулі деңгейде сыни сараптама жасайды; • ойдың логикалық бірізділігін шектеулі деңгейде сақтайды; • өз талдауының, сараптауының түйінін шектеулі деңгейде қорытындылап, шешім ұсынады.	деңгейде ғана қолданады; • оқырманға ерекше әсер беру мақсатында қолданылатын көркем тіл құралдарын шектеулі деңгейде қолданады. Грамматикалық сауаттылық: 13 қатеге дейін
--	--	--

1-2	• тақырыпты түсінуде біршама ауытқығанын көрсетеді; • тезис (ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа сәйкес емес; • тезиске қатысты тақырыпқа сәйкес келмейтін пікір білдіреді (сыни ой, көзқарас); • сыни пікіріне келтірілген дәлелдер (аргументтер) шектеулі деңгейде; • анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді талдауы шектеулі деңгейде; • әдеби терминдерді, деректерді шектеулі деңгейде қолданады; • әдеби шығармаға жасалған сыни сараптамасы шектеулі деңгейде; • ойдың логикалық бірізділігін шектеулі деңгейде сақтайды; • өз талдауының, сараптауының түйінін қорытындылап, шешім ұсынуы шектеулі деңгейде;	эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) шектеулі деңгейде талдайды; • стильге қатысты сөздерді шектеулі деңгейде қолданады; • ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) шектеулі деңгейде таңдайды; • <u>тілдің</u> сөздік қорын шектеулі деңгейде қолданады; • оқырманға ерекше әсер беру мақсатында қолданылатын көркем тіл құралдарын шектеулі деңгейде қолданады; Грамматикалық сауаттылық: 13 қатеден көп
-----	---	---

0	• тақырыпты түсінуде ауытқығанын көрсетеді; • тезисті (ұстаным, негізгі идея) тақырыпқа сәйкес қоя алмайды; • тезиске қатысты тақырыпқа сәйкес келетін пікір (сыни ой, көзқарас) білдіре алмайды; • сыни пікіріне дәлелдер (аргументтер) келтіре алу деңгейі өте шектеулі; • анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді шектеулі деңгейде де талдай алмайды; • әдеби терминдерді, деректерді шектеулі деңгейде де қолдана алмайды; • әдеби шығармаға шектеулі деңгейде де сыни сараптама жасай алмайды; • ойдың логикалық бірізділігін шектеулі деңгейде де сақтай алмайды; • өз талдауының, сараптауының түйінін шектеулі деңгейде де қорытындылап, шешім ұсына алмайды;	• эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) шектеулі деңгейде де таңдай алмайды; • стильге қатысты сөздерді шектеулі деңгейде ғана пайдаланады; • ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) шектеулі деңгейде де таңдай алмайды; • тілдің бай сөздік қорын шектеулі деңгейде ғана қолданады; оқырманға ерекше әсер беру мақсатымен көркем тіл құралдарын шектеулі деңгейде де қолдана алмаған; Грамматикалық сауаттылық: 13 қатеден көп
---	---	---

Әдебиет: Сыни ой /Анализ/	Балл	Баға	Қазақ тілі: Тіл сауаттылығы	Балл	Баға
	9-10	5		9-10	5
	7-8	4		7-8	4
	4-6	3		4-6	3
	0-3	2		0-3	2

БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ

Тақырыпты ашу тереңдігі, пікірлердің сенімділігі – 2 балл

Эссе тақырыбына сай келетін дәйектердің болуы – 3 балл

Композициялық тұтастығы мен логикалық жүйелілігі – 3 балл

Көркем сөздерді қолдануы, шешендігі – 2 балл

Орфографиялық сауат – 3 балл

Пунктуация – 3 балл

Грамматикалық норма – 2 балл

Стилистикалық норма – 2 балл

Сыни ой /Анализ/

Оқушының эссе тақырыбын түсініп, тақырыпқа қатысты сыни ой білдіруі, оны нақты аргументтермен дәлелдей білуі бағаланады. Эссе барысында оқушы тақырыптан ауытқымауы керек. Сыни ой, талдаулары тезистегі негізгі идеяға, ұстанымға сәйкес болуы қажет. Анализ жасау үшін алған дәлелдерді, автор қолданған тәсілдерді түсініп талдай отырып, әдеби шығармаға сыни сараптама жасай білу дағдысы ескеріледі. Негізгі идеяға сәйкес ойдың логикалық бірізділігін сақтайды. Эссе бойынша өз талдауының, сараптауының түйінін қорытындылап, шешім ұсынады.

Тіл сауаттылығы

Эссе тақырыбына сәйкес жазу стилін (баяндау, дәлелдеу, сипаттау) таңдай білуі бағаланады. Стильге қатысты сөздерді, ойдың логикалық бірізділігін сақтау үшін қолданылатын сөз оралымдарын (шылау, қыстырма сөздер) орынды қолдануы қажет. Тілдің бай сөздік қорын дәл, орынды, нақты қолдана білуі керек. Оқырманға ерекше әсер беру мақсатында көркем тіл құралдарын қолдануы керек. Грамматикалық жағынан сауатты жазуы қажет.

**Қазақ әдебиеті пәнінен эссе жазу емтиханында бағдарлама бойынша таңдалған
авторлар мен олардың шығармалары**

Эссе тақырыптары бағдарламаларына сәйкес 10-11 сыныптардағы қазақ әдебиеті пәнінің жаратылыстану-математика бағытына арналған оқулық пен хрестоматияға енген авторлар мен олардың шығармалары бойынша дайындалды.

Эссе жазуға дайындық үшін ұсынылатын шығармалар

10-сынып бойынша:

Авторлары:

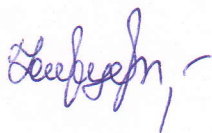
1. **Оқулық**, Тұрсынғалиева С.Ч., Такишева А.Ж. Қазақ әдебиеті: Оқулық 10-сын. – Астана: «Арман-ПВ», 2014;
2. Тұрсынғалиева С.Ч., Берекенова Ә.С. Қазақ әдебиеті: Хрестоматия 10-сын. (Ж-М) – Астана: «Арман-ПВ», 2014;
3. **Оқулық**, Қазақ әдебиеті оқулығы, 10-сынып, ЖМБ, Қ.Алпысбаев, Б.Әбдіғазизұлы, Б.Сманов, Ж.Сәметова, «Мектеп» баспасы, 2014 жыл.
4. **Хрестоматия**, Қ.Алпысбаев, Ж.Сәметова, А.Далабаева, «Мектеп» баспасы, 2014 жыл.
5. Шортанбай Қанайұлы, «Зар заман» өлеңі.
6. Абай Құнанбайұлы шығармалары

11-сынып бойынша:

Авторлары:

1. **Оқулық**, Қазақ әдебиеті оқулығы, 11-сынып, ЖМБ, Р.Бердібай, Р.Нұрғали, Б.Ыбырайым, Ж.Дәдебаев, Қ.Мәдібай, «Мектеп» баспасы, 2015 жыл.
2. **Хрестоматия**, Б.Ыбырайым, Р.Бердібай, Р.Нұрғали. «Мектеп» баспасы, 2015 жыл.
3. **Оқулық**, Қазақ әдебиеті оқулығы, 11-сынып, ҚГБ, З.Қабдолов, С.Қирабаев, Х.Әдібаев, Б.Ыбырайым, Ұлықман Асыл, «Мектеп» баспасы, 2015 жыл.
4. **Хрестоматия**, Ұлықман Асыл, «Мектеп» баспасы, 2015 жыл.
5. С.Сейфуллин, «Сыр сандық» өлеңі.
6. Қ.Аманжолов, «Ақын өлімі туралы аңыз» поэмасы.
7. Қ.Жұмаділов, «Тағдыр» романы.

Құрастырған:

М.У.Дусимбаева